

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9. uri dopoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

Glasilo socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 8.

Ljubljana, dne 25. februarja 1924.

II. leto.

S škorpijoni . . .

V Zagrebu se je vršila anketa, ki je ugotovila, da je v Zagrebu 10.000 brezposelnih... Tovarna za tovarno se zapira in porast dinarja govori za to, da bo še hujše. Brezposelnost se širi in prinaša obup v sleherni rodbino. V podobnih položajih so storile vse vlade, karkoli je bilo v njihovi moči, da omilijo to najhujše socialno zlo. Kaj pa je storila v tem položaju naša vlada?

Iz Beograda poročajo, da se — ukine iz finančnih razlogov osrednja borza dela. Ali bodo ukinjene s tem tudi podružnice, nam po tem poročilu ni jasno, ne moremo pa si prav misliti, da bi se odrezalo tej instituciji samo glavo, med tem, ko bi se pustilo drobce naprej živeti. Ko smo to notico čitali, nismo vedeli, kaj naj porečemo. Ali je to norčevanje iz delavstva? Ali zasmehovanje najbednejših in najbolj obupanih?

Pred kratkim smo na tem mestu poročali, da imamo pričakovati, da se povrnejo še naši izseljenci v velikem številu v domovino... In dejali smo, da prihajajo časi, ko bo treba velikopoleznega načrta in resnih poskusov, da se dajo prebivalstvu nove delovne priložnosti. Delavske borze so, kakor toplomer, ki kaže težo krize, težo mrzlice, ki pretresa družabno telo. Modri zdravniki, ki sede v naši vladi so si najbrž mislili: Vrzimo ta toplomer

stran! Ako se bolnik ne bo mogel vedno nanj sklicevati, bomo lahko rekli, da je zdrav — in vseh drugih sitnosti ne bo treba! To so res modri zdravniki! Pa včasih ozdravi tudi padar proti svoji volji bolnika, ki mu pride v pesti. Tako se bo tudi tukaj zgodilo.

Što gore, to bole... tako se je glasila nekdanj modrost tistih, ki so razbijali moč delavskih organizacij in ta modrost še danes ni zamrznila vsem na jezikih, ko gorje prekipeva... Počasi pa bodo tudi nas kmalu prepričali, da je na tem vendar nekaj resnice. Reakcija biča razbito delavstvo s škorpijoni. S temi škorpijoni pa mu ubija tudi pamet v glavo in zavest, da je treba z biči pognati vse, ki so razbili delavsko organizirano moč in pričakovali od tega rešitve za delavstvo, pričakujoč, da nas bodo neprestani porazi zrevolucionirali.

Ko poročamo o temu atentatu na zahteve dobre socialne politike, moramo vprašati, kaj pravi k temu tisti minister za socialno politiko, ki je ostal minister — krščanska »Pravica« pravi, da zato, ker je hlačal po Beogradu v njegovo korist poslanec Gostinčar, — mi pa mislimo, da pod utisom krika protesta vsega organiziranega delavstva. Ali je še res to, kar smo takrat mislili, da je tudi slab minister za socialno politiko boljši, kakor če ga ni?

Najnovejše politične vesti.

Grozna železniška nesreča.

V soboto dne 23. t. m. ob 9. dopoldne se je v bližini Blinskega kuta med Siskom in Sunjo dogodila velika železniška nesreča. Vlak, poln vojaških novincev, je skočil s tira. 11 vagonov se je prebrnilo, 3 vagoni so čisto razbiti. Ponesrečeni vlak je vozil novince iz Stipa za garnizije v Sisku in Karlovcu. Strojvodji in kurjaču se ni zgodilo ničesar, pač pa so dosedaj izvlekli izpod razvalin razbitih vagonov 17 težko ranjenih vojaških novincev. Rešila akcija se nadaljuje. Materijalna škoda je velikanska, toda še ni precenjena. — Vzrok nesreče je slaba proga.

Francija popušča.

Pariz, 23. febr. Kakor se poroča, je Poincaré mnenja, da je prišel trenotek, ko se lahko Francija in Belgija zasedbi rurskega ozemlja odpoveste — proti drugačnim odškodninam.

Strokovni kongres kovinarjev proti komunistom.

Kassel, 23. febr. Strokovni kongres nemških kovinarjev, kojega so skušali komunisti ponovno motiti, je izvolil proti glasovom komunistov staro predsedstvo in je sklenil naj se nekaj komunistov iz organizacije izključi.

Konflikt med Japonsko in sovjetsko Rusijo.

Berlin, 23. febr. Glasom londonskih poročil je bil zastopnik ruske telegrafске agenture od japonskih oblasti izgnan iz Tokia. Ruska vlada je izgnala zato vse japonske poročevalce iz Rusije. Japonskemu konzulu v Vladivostoku je prepovedala nadaljnje delovanje. Razven tega je ruska vlada izjavila, da ne bo pustila prevažati japonske pošte skoz Sibirijo.

Evakuacija Delte in Baroša.

Sušak, 24. febr. V nedeljo, dne 24. febr. ob sedmih zjutraj so predale italijanske oblasti na svečan način Baroš, Delto in Bankino v roke naših oblasti.

Rumunski kralj potuje v Pariz.

Rumunski kralj Ferdinand bo posestil v prvi polovici aprila Pariz. Ob tej priliki bo rumunski kralj oficieleen gost francoske republike.

Stavka tekstilnih delavcev v Egiptu.

Aleksandrija, 22. februarja. V predtremi meseci izbruhli stavki v predilnici in tkalnici v Aleksandriji je prišlo do sporazuma med vodstvom organizacije in tovarno. Vendar pa delavci tega sporazuma niso priznali in s stavko nadaljujejo. Včeraj so delavci tovarno zasedli in izjavili, da bodo delali na svoj račun. Na to je zasedlo tovarne vojaštvo.

Anglija — za stanovanjske najemnike.

London, 23. febr. Spodnja zbornica je sprejela v drugem čitanju s 248 proti 101 glasu predlog, s katerim se dosednji stanovanjski zakon spreminja. Pred vsem se določa, da sme biti najemmina k večjemu za 25 odstotkov višja nego pred vojno, med tem ko je smela biti dosedaj za 40 odstotkov višja nego pred vojno. Razven tega predvideva predlog državno kontrolo nad hišami in stanovanji. Hišni posestnik sme s svojo hišo in prostori le takrat sam razpolagati, ako dokaže, da jih osebno potrebuje. Končno se nalaga hišnim posestnikom dolžnost, da zmanjšujejo davke v enaki izmeri, kakor se jim zmanjšujejo hišni davki.

Redni letni občni zbor krajevne organizacije S. S. J. v Ljubljani, se je vršil 24. t. m. v Hotel Loyd. Občni zbor je bil jako dobro obiskan. V odbor so bili izvoljeni naslednji ss.: Žagar Anton tov. del., dr. Celestin Jelenc, odvetnik, Šcler August tov. del., Kropar Jože klepar, Golmajer Joža, strok. tajnik. Nemestniki: Jurca Franc nadzornik, Tome Jože, zas. nam. Nadzorstvo, Mihler Valentin zas. uradnik, Mlinar Ivan pristav, Vrankar Vinko livar.

Tedenski pregled.

Reški sporazum.

Pri glasovanju o reškem sporazumu se je zgodilo, kakor smo že naprej povedali: bilo je veliko grmenja, a malo dežja. Proti sporazumu je glasovalo le 25 poslancev. Med njimi so bili demokrati, zemljoradniki in socialisti. Jugoslovanski klub je grmel proti, ko je prišlo pa glasovanje, jo je popihal iz dvorane, da se ne zameri višjim krogom, ki so menda za sporazum.

Puceljna pa sploh v Beograd ni bilo. Sedaj je »Slovenec« v dvomih, kdo je bil večji junak, ali Korošec in njegovi, ali Pucelj.

Mi pravimo, da sta oba junaka, pa tako, kakor stoji v tisti znani pesmi... Pri novih volitvah se bodo volilci med njima zelo težko odločili, ker bodo to veliko razliko med njuno politiko, ki jo vidi »Slovenec« slabo razumeli. Najlepše so pa to pot starega Pašiča potegnili. Opozicija mu je izneverila Nemce in skoro tudi Turke in Pašiča je obličala že kurja polt, kaj bo s toliko pompom v svet razglašenim sporazumom. S težkim trudom si je kupil tik pred glasovanjem še par Turkov. Pa pride glasovanje — in proti sporazumu glasuje le 25 poslancev. Izkazalo se je, da je kupčija s Turki odveč in — da je speljala opozicija to pot starega Pašiča v situacijo, ki se je čitala, kakor predpustna burka.

Macdonald ostane.

V zvezi s sporom, ki je nastal med liberalci in delavsko vlado radi izplačevanja brezposelne podpore, so pisali nekateri listi, da stoji delavska vlada v Angliji pred krizo — Izkazalo pa se je, da to ni res. Konflikt se bo poravnal in kakor angleški zunanji urad izjavlja, ni misliti na to, da bi odložil Macdonald le portfelj zunanjega ministra, kar se je tudi trdilo.

Ogrski finančni minister odstopil.

Madžarsko krono je zadela prava katastrofa. Madžarska krona notira že za 40 odstotkov pod avstrijsko. Pod vtisom tega padanja je moral finančni minister odstopiti. Ta padec spravljajo med drugim v zvezo z bojznijo, da madžarska vlada ne bo dobila v Angliji posojila, ker delavska vlada Horthyjevcev ni naklonjena. Macdonald sicer zatrjuje in razglašja, da to ni res in da se Anglija tudi pod delavsko vlado ne bo vmešavala v notranje zadeve tujih držav in tudi ne Madžarske. In nedvomno bo tudi res tako. A že zavest, da med Horthyjevim režimom in angleško delavsko vlado ne more biti pristranih odnošajev, bil je Macdonald, ki je kot član socialistične internacionale pozival na bojkot Horthyjeve Ogrske — rodi, poleg njih nevzdržljive politike, posledice, ki so spravile Horthyjevce že za korak bližje spoznanju, da se bo treba s sosedi sporazumeti, na znotraj pa prenehati z zatiranjem lastnega naroda.

Mussolini poseti Beograd, kralj Aleksander Rim.

Meseca aprila namerava posetiti Mussolini Rim. Po Mussolinijevem posetu pride v Rim kralj Aleksander, ki bo oficieleen posetil italijanskega kralja Viktorja Emanuela.

Volitve z ricinovim oljem.

V Italiji se je pričela volilna borba, kakor je še svet ni videl. Opozicionalne stranke sploh ne smejo imeti shodov. Časopisje, ki piše proti fašistom, se sežiga kar na poštah.

Namesto drugih agitacijskih sredstev bodo vporabljali fašisti v veliki meri ricinovo olje, ki bo vsled italijanskih volitev zelo poraslo v ceni.

Opozicionalni blok.

Kakor poročajo iz Beograda, se je Davidoviču posrečilo združiti demokrate, muslimane in naše klerikalce v enoten opozicionalni blok, ki je napravil pismeno pogodbo o sporazumu. — Pismen sporazum imajo odobrili najprej demokrati, jugoslovanski in drugi parlamentarni klubi, kakor tudi vodstva vseh udeleženih strank, na kar bo ta sporazum objavljen.

Kakor se trdi, vsebuje sporazum tudi pozitiven državno-politični program.

Opozicionalni blok sprejema v bistvu Marinkovičev načrt o razširjenih samoupravah in o decentralizaciji tretje instance, kar bi omogočilo, da bi ostale historične pokrajinske uprave.

Opozicijski blok more imeti uspeh samo, ako bi sprejel to platformo tudi Radić.

V tem slučaju bi stali pred važnim preokretom v notranje-politični situaciji. Na to pa je težko verovati.

Angleški pomorci v stavki zmagali.

Velika moralna zmaga delavske stranke.

Angleški kapitalisti skušajo delati delavski vladi s tem neprilike, da so v mezdnih sporih nepopustljiveji kot kdaj poprej. Tako je prišlo že do dveh velikih stavk. Podjetniki računajo, da bodo te stavke zmanjšale simpatije angleške javnosti za delavsko stranko. Tako je bilo tudi pri stavki pomorcev, ki se je ravnokar zaključila in to z lepo moralno zmago za delavstvo.

Angleška vladaje v tem sporu med obema strankama dolgo časa brezuspešno posredovala. Končno se je odločila za nenavadno, v zgodovini delavske mezdne politike popolnoma novo sredstvo. Odredila je, da se sestavi nevtralnno razsodišče, ki naj po javni, vsemu občinstvu dostopni razpravi razsodi, kdo je kriv, da je do stavke prišlo in da ni mogoče priti do sporazuma.

Rezultat te javne razprave je imel nepričakovan uspeh. Vse občinstvo se je uverilo, da delavci stavke niso krivi.

Podjetniki so začeli pod vtisom javnega mnenja popuščati in še tisti dan je prišlo do sporazuma in nepričakovane konca stavke.

Odbiti napad na Šurni delavnik.

Iz vesti, ki prihajajo iz Švice posnemamo razveseljivo vest, da se je proletariatu Švice pri ljudskem glasovanju za podaljšanje delovnega časa, ki se je vršilo dne 17. februarja, posrečilo, ta napad odbiti.

Z 433.000 glasovi proti 316.000 je bil predlog Schultherssa za podaljšanje delovnega časa nad 8 ur dnevno odklonjen.

S tem so švicarski sodrugi priborili zmago, ki nima samo lokalnega pomena, temveč znatno zmago, ki je mednarodnega značaja, za kaetro smo jim vsi hvaležni.

Vodstvo ruskih strokovnih organizacij je sklenilo, da odpošlje posebno komisijo v Anglijo, da prouči ustroj in delo angleških strokovnih organizacij. To dejstvo kaže, da je bilo naše upanje, da bodo omilili redni stiki med delavsko Anglijo in med delavsko Rusijo v svojih posledicah tudi razkol v delavskih vrstah pravilno.

Naša smer.

Cim bolj je zabrisana sled, tim več je vodnikov, ki iščejo prave poti v obljubljenem deželu. Zato se lahko zgodi, da nam kdo očita, da pri našem prizadevanju za ozdravljenje delavskega pokreta v Sloveniji nimamo jasne smeri. Upravičen je pa ta očitek le deloma, in le tedaj, ako ima kdo pred seboj rezultanto gibanja, ki ni nikdar logična ravna črta, ampak bliskova črta, ki si jo bomo pa vendar prizadevali usmerjati, dokler nas poverja zaupanje stranke z vodstvom lista v določeno stran, v tisto, ki bi morala biti po našem mnenju smer pri delu za ozdravljanje pokreta v Sloveniji.

Mi delamo za spojitve vseh, ki spadajo po svojem programu v en labor, v enotno, internacionalno jasno opredeljeno socialistično stranko. Pred celjskim kongresom smo se bali, da nam razbijejo spori v vrstah socialističnega političnega pokreta, še temelj delavskega gibanja, strokovne organizacije. Tudi danes je to zabraniti naš prvi cilj. Nas ni moglo varati govorjenje, da gre v razklanem političnem pokretu bodisi na tej, bodisi na oni strani le za posameznike. Mi smo videli tako na tej, kakor na oni strani poleg posameznikov cele odbore in za odbori organizacije in mase, ki morajo razklati, ako z dosedanjim načinom boja nadaljujemo, še strokovni pokret. Videli smo, da sta oba nasprotnika v takih opozicijah, da so pričakovanja, da se bo končala ta borba s popolno zmago ene strani, izvojevano v drznem naskoku, — izključena.

Zato smo se trudili že pred celjskim kongresom, da likvidiramo ta spor tako, da ne bo zmagovalcev, ne premagancev. Mi smo posredovalno razsodbo Glavnega odbora v polnem obsegu sprejeli. Ako bi bila storila isto vsa Bernotova skupina in ne samo njen del, — bi imeli ujedinjenje brez ponižanj. Ker Bernotova skupina posredovanja ni sprejela, se je ocepila od celokupne stranke v državi in od internacionale, s čimur se je sama podala na opolzko pot, kjer mora koncem koncev podleči, ako se ne preorientira. Zakaj dolgo se ne bo dalo varati članstva o dejstvu, da vodi pot do internacionale le preko sporazuma s celokupno socialistično stranko Jugoslavije.

Ko je bil podan ta dejanski položaj, — je nadaljeval Bernot svojo taktiko, s katero upa spraviti našo stranko, ki je številno že močnejša in stoji v boljših taktičnih pozicijah, na kolena. On snuje proti nam protiorganizacije in vodi boj z obrekovanjem in metodami, ki ga stavlja v isto vrsto s komunisti. Mi se teh napadov ne bojimo.

Ne tako, kakor tisti, ki nam v enomer svetujejo, da je treba preiti proti temu iz strankinih central v protiofenzivo in snovati proti njemu protiorganizacije. Uspeh take taktike bi bil, enako, kakor je pri Bernotu, zelo majhen in bi razpalil strasti do tiste mere, da bi bila enotnost strokovnih organizacij resno ogrožena, kar se ne sme zgoditi.

Mi poznamo Bernotove kadre zelo dobro. Mi vemo, da bi jih bilo večno škoda razbiti in odbiti od pokreta, ker je mnogo zdravega in svežega med njimi, — poleg izrastkov in gob, ki so se ve povsodi.

Ti kadri so danes do bolne domišljije prepričani, da vodijo našo stran

nepošteni, sebični ljudje, da skušamo vladati z denarjem. — reakcija, ki je v slovenskem delavskem pokretu razumljiva.

Mi moramo gledati, da te predpostavke ne bodo upravičene, pa gremo pot do gotove zmage, ki bo obstojala v poštenem sporazumu, v katerem ne bo zmagovalcev, ne premagancev. In tu gremo to pot.

Ne vidijo prav tisti, ki štejejo tistih par glasov, ki jih je pridobil Bernot v svojih protiorganizacijah, in ne vidijo našega idejnega poseganja v njegove organizacije, — ki obstoja enostavno v razširjanju uverjenja, — da nam dela Bernot krivico in da je naše mesto v delavskem pokretu Slovenije vendar čisto drugačno, kakor to on slika.

To, kar nas od Bernota loči, je edino tole:

Ne more veljati za pravilo, da se spravljajo osebni spori in nasprotja v organizaciji v lasten list. To morajo normalno odbori reševati. Apel pred široko javnost je izreden, revolucionaren pojav, dokaz, da odbori slabo funkcionirajo in da ne znajo oni tega izločiti, kar ni prav. Ne more se deliti ljudi v poštene in nepoštene in tako strank graditi, ne more se po napakah, ki jih je kdo kdaj zagrešil, ljudi, ki morejo pokretu koristiti za vse bodoče čase izločevati, pač pa se jih mora prisiliti, da pošteno delajo. Kjer je preteklost taka, da je opreznost na mestu, tam smemo in moramo biti oprezní, ne smemo pa odbijati nikogar, ako hoče pokretu koristiti in se je pripravljen izvoljenim odborom v akcijah podrediti.

Vsi, ki hočejo edinost pokreta, bodo polagoma uvideli, da imamo v teh točkah prav. Ako bi napravili danes v Bernotovih organizacijah plebiscit in bi ljudje to, kar smo povedali dobro premislili, bi jih bilo silno veliko, ki bi nam dali že danes prav. S časom pa jih mora biti vedno več, ker resnica — mora osvajati, napačna taktika pa — vodi iz poraza v poraz. Ti porazi — bodo kot zdravilo. Prihodnje volilne boje bomo uravnali tako, da prihranimo proletariatu težko razočaranje cepljenja.

Naj skuša Bernot to še stokrat drugače pokazati, mi vidimo v njegovih organizacijah del socialistične stranke, ki blodi po krivih potih.

S tem bomo računali. In brez ozira na vse spore bomo računaje z dejansko močjo organizacij pripravljeni na sodelovanje. Če je sodelovanje v akcijah mogoče, — nas zabavljanje po listih ne bo motilo.

Če bi po krivdi od druge strani to ne bilo mogoče, bodo tisti glasovi rasli, ki se bodo povpraševali: Kdo je temu kriv? In komu to koristi.

Iz vseh teh glasov in teže novih porazov bo rasla sodba, ki bo škodovala tistemu, ki je to zakrivil. To je bila naša smer.

Priznavamo, da jo je bilo čisto težko vzdržati. Bernot je pustil plačati Korena 100.000 K za Naprejeve dolgove, kar more storiti ta le v obrokih, in če se skuša ta proti temu braniti, — pravi Bernot, da ga hočemo uničiti. In tako naprej v dolgi vrsti.

Vkljub temu se priznavamo slej ko prej k naši prvotni smeri, ki jo smatramo za edino smer ozdravljenja in jo bomo skušali vzdržati, dokler stranka ne odloči drugače.

nejših ameriških strokovničarjev, je bila prva organizacija, ki je mobilizirala svoje finančne sile. Z nakupom delnic je spravila pod svoj vpliv banko »Commercial Bank« v Washingtonu in si je pridobila končno toliko delnic, da je zadobila v vodstvu banke premoč in da je odločala v osebnih vprašanjih.

V maju l. 1920. je ustanovila organizacija svoj zavod »Mount Vernon Savings Bank«. Pri tem je povabila občinstvo na podpisovanje delnic, med tem ko je obdržala večino delnic v svojih rokah.

Drugi, še večji poskus je bil poskus strojevodij, največje železničarske organizacije, ki je veljalo do pred kratkem tudi za najbolj konservativno ameriško organizacijo. (Velike železničarske organizacije stojijo še izven Amerikanske strokovne zveze.) V novembru 1920, nekaj mesecev po drugem poskusu strojnih ključavničarjev, je ustanovila ta zveza s kapitalom 1 milijona dolarjev (danes nad 300 milijonov kron) lastno banko v Clevelandu. V nasprotju z banko kovinarjev je ostala ta banka docela v rokah strokovno organiziranih članov. Večji del akcij so obdržale strokovne organizacije zase, manjšino pa so porazdelile med svoje člane. Privatne banke v Clevelandu so se dolgo trdovratno borile proti novemu zavodu, s tem da ga niso pripustile h kliringu premetu in da so mu naznanile, da ga smatrajo za bančno podjetje. Koncem koncev pa je nov zavod ta odpor v kurenčnem boju zlomil. Zavod se je razvijal tako naglo, da je imel koncem leta 1923 skoro 15 milijonov dolarjev vlog. (Po našem sedanjem valutnem kurzu 4500 milijonov kron!) Na podlagi tega uspeha je kupil zavod pozneje eno najlepših bančnih poslopij v Clevelandu za svojo podružnico v Euclid-Street. Nadalje je zidala 20 nadstropij visoto centralno poslopje. Zagotovila si je velik vpliv na eno največjih ameriških bank. — Empir Trust Compagnie — in namerava otvoriti podružnice v Newyorku in v drugih mestih.

Te delavske banke niso prave za druge in ne pravi kreditni zavodi. Imenovati so jih med drugim kot neke vrste podjetja »strokovnega kapitalizma«. Strokovna organizacija ima večino delnic v svojih rokah in obvladuje vodstvo. Vsaka delnica, da pravico do enega glasu. Člani strokovnih organizacij bi najbrž ne bili zadovoljni, če bi kupili njihove organizacije za stotisoče dolarjev akcij, a bi imele pri tem samo en glas. Nekaj sličnosti z zadrugami, pa te banke le imajo. Dividende ne smejo znašati več ko 10 odstotkov, — preostali dobički se morajo dati v rezerve ali pa razdeliti med vložnike. Sodelovanje teh bank pri posojanju in nalaganju denarja je zelo previdno. Pri tem se čisto dogaja, da se posoja denar oni a, ki jih ostala bančna podjetja zato so razložijo, ker so delavstvu prijazni. Dalje so se krediti že zato odklonili, ker so bili prosilci prehudi nasprotniki delavskega gibanja. Končno podpirajo banke delavce pri zidanju hiše in podpirajo združna podjetja.

Tretja velika mednarodna organizacija, ki se bavi z bančnimi posli je zveza ameriških oblačilnih delavcev. V juliju 1922 je otvorila ta zveza banko v Chikagu, spomladi 1923 pa drugo v Newyorku. Oba zavoda imata nad milijon dolarjev vlog in se zelo naglo razvijata. Vsa posest teh akcij je v rokah članov organizacije oblačilnih de-

lavcev. En član pa ne sme imeti več kakor tri delnice. Osem izmed 10tih članov ravnateljstva se volijo izmed članov osrednjega odbora organizacije. Glavni ravnatelj, glavni blagajnik in drugi višji uradniki so bančni strokovnjaki z dolgoletno prakso. Delavske banke — pošiljajo edine izmed vseh ameriških bank — prihranke ruskih priseljencev v domovino.

Tudi druge organizacije so zapadle bančni epidemiji. Velika industrijska zveza v Newyorku, zveza železniških uradnikov v Cincinnatiju in razne druge krajevne zveze delajo na tem polju.

Danes se ne da še prav presoditi, kakšne posledice bodo koncem koncev ti poskusi za strokovno gibanje imeli. Ali bodo postali strokovničarji vsled sodelovanja z ostalim bančnim svetom konservativnejši? Ali ne bo želja, da se nič ne ukrene, kar bi morda bančne zavode motilo, v kritičnih dobah vodstvo strokovnih organizacij slabo vplivala?

Ali pa bo udejstvovanje na novih poljih in dokaz, da znajo voditi delavske organizacije velika podjetja, kar je bilo prej monopol finančnikov vzbujalo željo po novih osvojitvah? Ali bo to uspešno, ali z napakami združeno, ki bi znale spraviti celo delavsko gibanje ob kredit? Najbrž bodo rezultati mešani; vrstili se bodo uspehi z neuspehi, znamenovala se bodo najbrž napredna in nazadnjaška stremjenja. Jaz za svojo osebo mislim, da bo imela večina bank pri svojem poslovanju uspehe in da bodo praktične izkušnje, ki si jih bo delavstvo s tem pridobilo, podžgale njegov pogum, da bo v vedno večji meri sodelovalo pri vodstvu industrij. Delovanje na bančnem polju, pa skriva v sebi nevarnosti, katerih se moramo čuvati.

K temu članku dostavljamo, da ni samo izredno zanimiv, ampak zlasti za slovensko delavstvo tudi izredno aktualen. Nevarnosti, o katerih pisatelj govori, so nevarnosti, v katere se je socialistično delavsko gibanje že s tem na celi črti podalo, da noče ostati vedno organizacija opozicije, organizacija gospodarsko vodenih, — ampak hoče samo obvladati družbo, tako politično, kakor gospodarsko. Pri nas v Sloveniji je smisel za gospodarsko udejstvovanje prav posebno razvit.

Združna trgovina je pri nas že močno razvita, zadnji čas pa se od desne in leve močno povdarja združna produkcija, to deloma celo v ozki zvezi s strokovnimi organizacijami.

Napram temu razvoju je treba povdariti, da gre do Amerikanci v svojih gospodarskih organizacijah pravilnejšo in manj z nevarnostmi združeno pot, ki je s posebnimi nalogami strokovnih organizacij, bolj v skladu.

Če ima podjetniška delavnost za delavsko gibanje že pod vsakim pogojem poleg dobrih in svetlih, tudi svoje senčne strani, velja to v potisočerjeni meri za podjetja, ki delajo z denarjem, ki ni v upravi delavskih organizacij.

To naj ima naše delavstvo pred očmi. Zato naj začne, ako se že hoče gospodarsko udejstvovati, na pravem koncu in naj se dobro zaveda, da je Marksov rek, da se more osvoboditi delavstvo le z lastnimi silami, tudi za gospodarsko udejstvovanje, ki ne pozna čudežev, zelo resničen.

Dr. Harry W. Laidler

Delavske banke.

(Odstavek iz članka: Razvoj ameriških strokovnih organizacij v »Die internationale Gewerkschaftsbewegung«.)

Ze več let sem je predstavljalo delavsko gibanje v Ameriki z ozirom na denarna sredstva strokovnih organizacij in osebne prihranke njihovih članov veliko denarno moč. Te moči pa se ni nikdar izkoristilo. Strokovne organizacije so nalagale svoje tisoče in v nekaterih slučajih milijone dolarjev po raznih kapitalističnih bankah. Ako se šteje prihranke članov, dobimo še vse večje svote. V nekaterih slučajih so delali strokovnim organizacijam težave pri izplačilih denarja, ki je bil izposojen podjetjem, ki so se proti njim bojevale.

Potreba po potrebnih kreditih in upanje, da ostane delavstvu ohranjen del dobičkov privatnih bank; dalje uverjenje, da bi mogla služiti kontrola kreditov v to svrhu, da bi prisilila delavstvu absolutno sovražno razpoložene podjetnike k delavstvu prijaznejši politiki; končno splošna želja po večji denarni in industrijski moči v svrhu vzganja delavstva k samostojnemu vodstvu industrij so bili faktorji, ki so preokrenili pozornost strokovničarjev na zanje dosedaj skrivnostno polje bančnih poslov.

Amerikanski strokovni zvezi priključena »Mednarodna zveza strojnih ključavničarjev, ki stoji pod vodstvom Williama H. Johnstona, enega najnapred-

Naši delavci na Westfalskem in naša vlada.

Na enketi o povratku naših Westfalskih delavcev nam je povedal eden izmed udeleženi gospodov tole zanimivo zgodbo.

Naš magistrat, — je pripovedoval ta gospod, — je izdal pred letom dni eno domovnico za neko našo državljanko v Porurju. Pri njeni prošnji pa ni bilo pristojbine za kolek. Mi smo to pristojbino sami plačali in zaprosili občino njenega bivališča, naj jo izirja in naši občini vrne.

Mi smo imeli v tem pogledu z nemškimi oblastmi dosedaj najlepše izkušnje.

Vsi obračuni so se vršili z največjo natančnostjo. To pot se nam je prvič zgodilo, da nismo prejeli tudi na po-

novni poziv nobenega odgovora.

Zato smo se obrnili na nemški konzulat v Zagrebu in ga prosili naj on posreduje. Rekli smo, da nam ne gre toliko za znesek, kakor za to, da ne trpi dobro mnenje, ki smo ga dosedaj o nemških oblastih imeli.

Nemški konzul v Zagrebu nam je poslal takoj kolkovno pristojbino in eno lepo pismo približno tele vsebine:

Ker nam je veliko na tem, da obdržite svoje dobro mnenje o nemških oblastih, vam kreditirano pristojbino povračamo, — čeprav ne vemo, če jo bo mogla vaša državljanka v Porurju vrniti. Obenem vas pa uljudno opozarjamo, da bo treba v svrhu, da ostane obojestransko ohranjeno dobro mnenje,

marsikako stvar uravnati. Če se tudi ne oziramo na to, da v podobnih slučajih, kakor je bil ta, tudi veliko vaših občin sploh ne odgovarja na prošnje nemških občin, naj omenim samo eno.

V Porurju je veliko vaših izseljencev, ki jih je kriza ob koncu vojske in zadnja kriza težko zadela.

Ob koncu vojske je takratna slovenska Narodna vlada zaprosila nemško ministristvo za socialno politiko, naj skrbi vsaj za žene in otroke teh izseljencev, v kolikor so zapadli v najhujšo bedo.

Nemško ministristvo za socialno politiko je tej prošnji ugodilo in je izplačalo tem izseljencem visok znesek, ki je šel v stotisočne mark. (Takrat je bila vrednost marke še zelo velika.)

Tega dolga, ki je nekaka častna zadeva vlade, ki je za to pomoč zaprosila, — danes vaše oblasti nočejo ne pripoznati, ne vrniti. Lahko si mislite, kako pod posledicami takega postopanja obojestransko dobro mnenje trpi...

To zgodbo smo vsej javnosti povedali, ker je zelo poučna za način, kako skrbimo mi za naš ugled v inozemstvu, še bolj pa zato, da obrnemo pažnjo naše javnosti na naravnost obupen položaj, v kojega so zašli naši državljani v Nemčiji.

Odklanja jih domovina, odklanja jih tujina.

V tem položaju jih je zalotila brezposelnost, mrz in glad. Okrog 40.000 naših rudarjev, žen in otrok je prepričenih strašni usodi.

V tem položaju ni čuda, če se je uveljavil med njimi odrešilni klic: Nazaj v domovino! Vsi naenkrat, kakor ob preseljevanju narodov!

Mi smo zadnjic povedali, kaj te rudarje v domovini čaka. Danes pa povejmo, da je dolžnost naše države in jav-

nosti, da tu pomaga! Ni vseeno kak ugled ima v širokem svetu kaka država in kak narod. Gotovo je, da država in narod, ki stoji hladno ob strani, ko tekmuje ves kulturni svet, da ublaži bedo gladujočih nemških otrok, ne more imeti ugleda. Narod, ki niti napravnim svojim rojakom ne pozna čuta solidarnosti pa še manj.

Slovensko delavstvo je organizacijsko razbito in brez moči.

Tudi njegova socialna beda je dan na dan večja, brezposelnost trka tudi na naša vrata.

Vkljub temu bo tudi med nami dosti sre, ki bi tudi v svojem pomanjkanju še našla sredstva za manjšanje še težjega gorja.

Na drugem mestu poročamo o akciji nizozemske strokovne komisije in politične stranke za otroke organiziranih sodrugov v Nemčiji, ki so padli v bedo.

Ali ne bi bili mi v stanu razbremeniti nemške sodruge vsaj deloma skrbi za one vdove in sirote, ki so kri naše krvi?

O tem naj razmišlja naša javnost, naše delavske organizacije, pa naj spregovore o tem iniciativno besedo!

Mi smo odsvetovali našim delavcem, da se vračajo trumoma v domovino.

Če pa nočemo biti kakor mačeha — domovina, ki jih pusti umirati med domovino in tujino, moramo dvigniti svoj glas in povedati, da je lečenje socialne bede dolžnost, ki sega preko mej domovin, — če pa se ta dolžnost niti v krogu tistih, ki so po zakonu še naši, ne vrši, da je to zločin.

Mi, ki dajemo od svojega pomanjkanja, pa moramo začeti z akcijo, ki bo kakor vest, ki kliče bolj poklicane na to, da vrše svojo dolžnost.

novanja, ji ne da zaslužka, ne skrbi za sirote in sili matere, da morajo svoje lastne otroke prodajati kapitalistični družbi, obrača svoje oči proti nebu in se baha: človeška družba je božja uredba. Kaj pravijo matere k takemu pojavu? Ali je morda stvar v redu?

Ptujska kronika.

Zborovanje. Krajevni (shod članov ptujske podružnice »Kons. društva za Slovenijo« se bo vršil v nedeljo, dne 2. marca ob 10. uri v gostilni »Pri pošti«. Vse člane pozivamo, naj se udeležijo zborovanja v obilnem številu.

Krajevni odbor.

Potrebnost konstatacija in — odgovor. Glasilo jugoslov. nacionalistov poroča v štev. z dne 16. februarja v poročilu o ustanovnem sestanku »Orjune« Ptuj-Breg, med drugim tudi to, da je na našem shodu, ki se je vršil 10. t. m. sodr. dr. Korun hujskal delavstvo proti »Orjunic«. Ugotavljamo, da je ta trditev iz trte izvita laž. Govor sodr. dr. Koruna je bil skozi in skozi stvaren, kar so priznali tudi politični nasprotniki, ki so bili na shodu. O »Orjunic« je dr. Korun ugotovil le dejstvo, da se kakor vse meščanske organizacije vriva med delavstvo, da ga odtegne od razrednih socialističnih organizacij in ga skuša zapeljati v nacionalistične boje ki delavstvu samo škodujejo.

Dalje je s. Korun dejal, da je delavstvu popolnoma prav, dokler se ljudje z meščansko mentaliteto med seboj pretepajo. Opozoril pa je ptujsko delavstvo, naj se ne pusti zapeljati v nacionalne boje in naj stoji na straži za svoje organizacije. Če ga bodo nacionalisti skušali hujskati in razdvajati, bo tudi ptujsko delavstvo pokazalo — kakor je pokazalo delavstvo drugod — da zna, če je treba, svoje organizacije tudi braniti. Za pametne ljudi ni to nobeno hujskanje. Če se je pa izvestitelj ptujskih orjunašev že teh besed ustrašil, mu res ne znamo pomagati. Dotičnik je bil na shodu navzoč in bi lahko brez skrbi na »hujskanje« odgovoril. — Naredil pa je kakor bojzljiv fantek, ki mu zdrse duša v hlače, če ga malo bolj bistro pogledaš! Toliko v odgovor na očitek o hujskanju. Kar se pa tiče namigavanj v omenjenem poročilu »Orjune« o sili, terorju, izdajalcih, zapeljivcih itd., izjavljamo ptujski socialisti, da nas puščajo popolnoma hladnokrvne

ter da se takih le groženj prav nič ne bojimo! Vzemite dalje na znanje, da vam mi ne bomo nikoli dali prilike se udeleževati, ker bi bilo to preneumno. Če nas boste izzivali, bomo znali odgovarjati na način, ki se nam bo zdel najbolj primeren. Ako pa pride po vaši krivdi med nami in vami do »jeklenih pesti«, kakor sami obljubujete, bomo pa videli, kdo bo odnesel prvo darilo! Glede zafrkacij na račun s. Podgorška vam povemo na ušesa to-le: Kot priprost delavec si je upal govoriti proti celi vrsti doktorjev in študiranih ljudi, zato si je s tem dal prav dobro spričevalo. Dočim ste se vi kot visoko učeni ljudje pokazali z vašim nastopom in pisanjem proti njemu majhne, — zelo majhne! Zato vam vaše »odkritosrčno prijateljstvo« nasproti delavstvu ne bo prav nič pomagalo. V tem oziru se lahko pod nosom obrišete!

Pasji kontumac. Ker se je v mestu ugotovil slučaj pasje stekline, je mestni magistrat proglasil strogi pasji kontumac. V zvezi s tem slučajem se je razširila govornica, da je g. stavbenik Macun, ki ga je dotični pes ranil z nagobčnikom na roki, umrl, kar pa ne odgovarja resnici. Gospod Macun je sicer šel v Pasteurjev zavod v Zagreb, odkoder se pa prihodnje dni vrne.

Vič pri Ljubljani. Dne 14. t. m. se je vršil pogreb kovinarja sodruga Aleksandra Družnika, ki je dolgi mučni proletarski bolezn — jetiki — podlegel. Pokojni je bil zvest član kovinarske organizacije in je čisto naravno, da so se pogreba, poleg mnogoštevilnih prijateljev in znancev tudi udeležili kovinarji z vencem in rdečimi trakovi in rdečo zastavo, da tako počaste svojega tovariša. Rdeča barva pomeni solidarnost in zavest trepečega delavstva.

To počaščenje je pa onečastil viški župnik pater Teodor Tavčar (občinski odbornik SLS) in tudi težko žalil pokojnikovo rodbino s tem, da je tik pred hišo žalosti poslal nazaj domov kaplana, ker je bila želja pokojnikove rodbine, da se pogreba udeležita dva duhovnika. Iz tega je jasno razvidno, da ta gospoda ne izbira sredstev pri uveljavljanju svojih strankarskih načel in udeleženci pogreba so se povpraševali, ali se je g. župnik udeležil pogreba kot občinski svetnik SLS, ali kot dušni pastir? Gospoda le tako naprej in ljudstvo bo kmalu spoznalo, da niste božji namestniki, temveč zagrizeni strankarji!

Tedenske vesti.

Seja ljubljanskega občinskega sveta se bo vršila jutri v torek, dne 26. t. m. Obravnaval se bo na seji proračun mestnega zaklada, službena pragmatika mestnih nameščencev, socialno zavarovanje mestnih uslužbencev in druga tekoča vprašanja občine. Župan je odgovoril prvotno sklicano sejo na prošnjo demokratov, ne na zahtevo, ki so izjavili, da žele preštudirati načrt službene pragmatike, preden pride v sejo ter so s tem dokazali, da se jim prav nič ne mudi za proračun, čeprav venomer nerogajo o ex lex stanju. Radovedni smo, kakšne napredne predloge bodo stavili demokrati k službeni pragmatiki, ki so jo zadnja leta, dokler so gospodarili na magistratu, vsakoletno nekoliko poslabšali.

Mestno magistratno poslopje v nevarnosti. Na ljubljanskem mestnem magistratnem poslopiju in sicer na petoglatem stolpcu je menda zapisana letnica 1721. Zame je ta letnica priča, da je poslopje že precej staro, čeprav ne vem ali je bilo poslopje tega leta zgrajeno ali le prenovljeno. Mestno poslopje oblegajo že dve leti jezično bojevitve demokratske čete iz Jutrovega in Knaflijeve države. Vojski obeh sovražnih tabarov, ki sta se spojili v eno samo vojsko, sta pa oboroženi jako slabo, zakaj edino njihjo orožje so smrdljive plinove bombe, kakršnih se poštena in junaška vojska navadno ne poslužuje. V tolažbo ljubljanskemu prebivalstvu zaradi tega povemo, da bombe, ki jih meče na ljubljanski mestni magistrat ta maskirana vojska, sicer pokajo, razburjajo živce, niso pa sicer nevarne, če si zamašiš ušesa in oči, zlasti pa nos, ker so le bombe smrdljivih strupenih plinov. Neposredne nevarnosti za staro mestno magistratno poslopje torej še ni.

Nečuvno postopanje vojaške oblasti v Ljubljani.

Vojaška oblast je klicala pred nekaj tedni na nabore mladeniče, ki so bili sedaj vpoklicani, da odslužijo svoj kaderski rok. Pri klicanju na nabore in vpoklicanju v vojaško službovanje, pa Dravska divizijska oblast ni napravila razlike med avstrijskimi državljani in med državljani SHS, ki so po sedanjih zakonskih predpisih dolžni odslužiti predpisani kaderski rok. Dravska divizijska oblast je enostavno dala nalog, da se imajo odzvati pozivu za nabore in

vojaško službovanje tudi državljani avstrijske republike, ki so živeli leta 1922 meseca februarja v Jugoslaviji. To postopanje je v protislovju s St. Germensko pogodbo, ker se s takim postopanjem krši državljanska svoboda tujega državljanca, ki živi v naši državi, in je gotovo, da se vojaška oblast s takim postopanjem napram tujim državljanom prav nič ne bo pridobila, temveč le škodovala na ugledu.

Prizadeti so seveda samo ubogi tovarniški delavci in vojaška oblast jih smatra za brezpravne, kar dokazuje postopanje vojaške oblasti s temi reveži. Ti mladeniči so že dokazovali naborni komisiji, da so avstrijski državljani, kar jim pa ni nič pomagalo, bili so potrjeni in oddeljeni h kadrom. Županstva so dobila nalog, te mladeniče ob določenem roku odpraviti k določenim kadrom in je povsem razumljivo, da se ti mladeniči kot inozemski državljani branijo nastopiti vojaško službovanje v Jugoslaviji, ker se zavedajo, da se jim godi krivica. Ali to jim nič ne pomaga. Žandarmerija dobi nalog, da jih s silo privede, nakar vojaška oblast napravi iz avstrijskega državljanca — jugoslovanskega vojaka!

Znan nam je slučaj, da je neki avstrijski državljan, v za opcijo odprtem roku s celo svojo družino optiral za jugoslovansko državljanstvo, pa mu je bila opcija zavrnjena. Sedaj pa, ko je sin tega — po krivdi jugoslovanske vlade — avstrijskega državljanca dorastel, pa ga vojaška oblast hoče prisiliti, da služi v jugoslovanski armadi.

Opozarjamo vse merodajne faktorje, da tako postopanje odgovornih činiteľjev pri Dravski divizijski oblasti v Ljubljani čimprej odpravijo, ker je to kršenje St. Germenske pogodbe!

Znamenje časa. V ljubljanskem dnevniku smo čitali v petek ta-le inserat: »Močnega, zdravega, 11 let starega dečka da za svojega vdova brezstanovalka.« Ko človek prečita tak inserat mu zarojijo po glavi najrazličnejše misli. Vdova, brezstanovalka mora ali hoče dati svojega otroku tujcu, ga izročiti komurkoli samo zaradi tega, ker je mati vdova in nima niti stanovanja. Zapustiti bo morala svojega otroka in iti sama za kruhom, da bi preživela tudi otroka, toliko ne bi zaslužila, to mati vdova ve. In ta družba je vendar pravična? Ta družba, ki vrže vdovo iz sta-

Naš pokret.

Iz upravnistva.

Mnogi sodrugi se pritožujejo, da lista ne dobivajo v redu. Zato prilagamo današnji številki vzorec za reklamacije. Ta vzorec izrežite in shranite. Če list ne pride v redu, izpolnite vzorec ter ga dajte na pošto. Reklamacije so poštnine proste.

U. D. R.

VSEM EDINICAM.

Imenik članov. Vsaka edinica vsaka samostojna četa ali odsek mora voditi točen seznam članov. Brez točne evidence ni mogoče misliti nato, da bi mogla organizacija dobro in uspešno napredovati. Podlaga vsemu administrativnemu delu je članski imenik. Točnost in natančnost v imeniku članov se zreali v blagajniškem, statističnem in poročevalskem poslovanju.

Reklamacija.

»Socialista« štev. .... z dne ..... nisem prejel (prejel premalo izvodov) .....

Ime .....

kraj .....

pošta .....

V ..... dne ..... 192 .....

Podpis.

Cim bodo tudi druge edinice svoje načrte uposlale, bo načelstvo vse predloge pretresalo in bo izdelalo končno veljavni načrt, ki bo predložen upravnemu odboru v odločitev. — One edinice, ki dosadaj še niso razmišljale in sestavile svoj predlog, naj to kmalu store, če hočejo, da bodo tudi one kaj pripomogle k zgradbi tehničnih pripomočkov naše organizacije.

Edinica Marks.

Blagajnik edinice posluje vsako soboto od pol 6. do 7. ure zvečer, začasno v Šelenburgovi ulici 6, II. nadstropje. Kdor želi kakih informacij o UDR, glede pristopa novih članov itd. naj se pri njem zgleda.

čelnika soc. obč. kluba Jelena, ki je indirektno podprl klerikalni predlog na obč. okol. Celje, da se je dalo 10.000 Din za zvonove. pika...

R. Čebular.

Utrinek.

Skupine, ki so kakor armade — so potrebne. Ljudje, ki so kakor generali

in ki vstvarjajo lake skupine — so zelo potrebni, zlasti za gibanje z razrušeno disciplino. Kjer pa hočejo generali politike popolnoma nadomestiti, — tam mora priti do katastrofe in je še vedno prišlo. Poleg sekanja gordijskih vozlov je treba tudi gledati, da se preveč takih vozlov ne zamota. Samo to poslednje je politika.

Dopisi.

TRŽIČ. Vsak, ki naš kraj od zunaj pozna, si lahko misli: Tem se godi prijetno, ker imajo čisto in dobro vodo, boljše kakor drugod vino, imajo sveži planinski zrak, lahko gojijo zimski in poletni planinski šport in se lahko po krasnih livadah senčijo, z eno besedo, tukaj se nahajajo v raji narave.

To je resnica. Resnica namreč za tistega, ki pride v Tržič s sankami ali z dobro nabasanim nahrbtnikom. Ali obžalovanja vreden je tisti trpin, ki v tukajšnjih razmerah stalno prebiva. — Z samo malo izjemo smejo gledati le oddalec to krasno naravo, z vpadlimi očmi, z bledimi in vodenimi lici, stradani in izmučeni, ker se velikokrat toliko nimajo, da bi se mogli s svojo družino do siteda najesti, ne pa, da bi jim še ostalo kaj za šport.

V Tržiču živijo vsi trgovci, branjevke in verižniki zelo udobno in to samo zato, ker delavec - trpin še ni prišel do zavesti, da se teh pijavk v človeški družbi lahko otrese in to tako temeljito, da bi se tudi njihov položaj temeljito izpremenil. V dokaz naj služi samo par primerov.

Konzumno društvo za Slovenijo je pričelo dobavljati kruh iz Delavske pekarnice iz Ljubljane. Razlika med kruhom iz te pekarnice in od tukajšnjih pekav je taka, ko noč in dan. Tukajšnjim pekav je kar sapo zaprlo od jeze, da so mogli začeti peči in prodajati boljši in cenejši kruh. — S tem so jasno pokazali, na kak nesramen način so poprej ubogo ljudstvo odirali, dokler ni nastala konkurenca od strani K. D. za Slovenijo. — En drug primer: Dne 18. febr. t. l. so se prodajala jajca v Kranju po 1 dinar in v Tržiču pa še vedno po 2 dinarja. — V Ljubljani in po drugih večjih mestih so cene mleku 3 Din, v Tržiču pa 4 Din 15 p. In kakšno je to mleko, vedo tisti reveži povedati, kateri ga morajo kupovati in povedati bi lahko znale prekupovalke ali kmetice, katere ga z vodo krstijo. Še nekaj: v Ljubljani je I. vrste volovsko meso po 23 Din, II. vrste po 20 Din in v Tržiču po 25 Din brez razlike ali je od stare krave ali od bosanske buše; od glave do repa je enaka cena, samo boljši purgarji dobijo boljše meso, za delavca pa so orgelce (rebra) dobre. Takih in enakih slučajev bi še lahko povedali nešteto.

Sedaj nastane vprašanje, zakaj je to in koliko časa bo še tako in na to je lahek odgovor. To bo toliko časa, dokler se delavstvo ne bo zavedalo svojih moči, dokler se bo trpin klanjal od buržuazije kupljenim agentom, dokler bo delavec podpiral zgoraj navedene izkoriščevalce, kateri ga brezsumljivo izžemajo, dokler se ne bo strnil v eno delavsko falango in skupno branil svojih interesov, dokler bo delavstvo razcepljeno.

Dokler ne bo delavec v svoji prodajalni vseh potrebščin kupoval in se gospodarsko osvojil, tako dolgo bo suženj in izkoriščen objekt. Drugi se bo-

do od njegove masti redili, on pa bo ostal škelet.

Zatorej delavstvo zavedaj se svoje moči, pokaži svoje orožje, ki ne obstoja iz pušk in bodal, ampak iz tvoje zavednosti, tvoje sloge, s tem orožjem boš premagalo celi svet. Nobena granata, noben strupeni plin je ne more premagati, odpri oči, rabi razum in videl boš, da je tako.

Zatorej trpini, novo solnce vzhaja, že se je pričelo svitati.

Proletaréc - trpin.

CELJE. Patent na socializem prepustimo korenovcem prostovoljno: Pod tem naslovom prinaša 11. številni lažurnal »Naprejek« laži in obrekovanja brez dokazov in brez podlage, kakoršnjih pač ni nikdo drugi zmožen, kakor ljudje Bernotovega kova. — Sicer se pravi pisec skriva za hrbtom Jelen, pa končno je itak vseeno, za obrekovanje sta oba dobra, samo da je k temu potreba pripomniti, da kolikor je podpisaneec g. Jelen nesposoben za pošteno socialistično delo, toliko manj je sposoben napisati resnico.

Vprašal bi pa vendar rad, kedaj sem lujskal nasprotnike, da bi na ta način onemogočil sodelovanje na občini? Ali mogoče takrat, ko sem se spustil v ljut loda časten boj z klerikalci v listu »Naprejek«? Ali je boj proti klerikalcem za socialiste nečasten? Če je, zakaj je takrat moje dopise urednik »Naprejek« Bernot pustil objaviti? Poglejte nekoliko nazaj v stare številke »Naprejek«, da se bode prepričali, pa tudi rokopise. Ali se še kaj spominjaš g. Jelen, ko ste me hoteli radi mojega bojevanja s klerikalci iz občinskega kluba izključiti? Ali se še kaj spominjaš, ko je klub sklenil pod Tvojim predsedstvom, da nisem smel na sejo kot zakonito izvoljen občinski odbornik? Kdo je takrat zabranil, da se me ni izključilo? Prvič sam, drugič pa trd nastop s. Korena in Leskovška.

Če misliš svoje umazane čine v občinskem zastopu natveziti na moje rame, se hudo motiš. Znam povedati, pa tudi zapisati tako, da Te bode moralo biti pred vsakim socialistom sram. Za podtikanje, da sem se hotel maščevati nad bolniki pri bolniški blagajni, pa zahtevam dokazila, da mi ne bo treba pred sodiščem za to iskati zadoščenja. Kar mi g. Jelen očita o komisionelnem ogledu odtoka vode od tvrde A. Westen, pa mi zadostuje to, da se mu je vsak rogal, kdor pozna odtok vode in ki je čital to puhlost v Napreju.

Da je s. Korena na seji, ki jo je baje za to sklical, pogorel pa na glas izjavljam, da je lažnjivec tisti, ki je to pisal, ali pa tisti, ki je podpisal. Res je le, da se je na seji sklenilo, da se zvoli tri člani socialističnega občinskega kluba iz mesta in tri iz okolice, kar se je tudi izvršilo samo, da je Leskovška manjkal, ki je bil pri seji navzoč in v to komisijo izvoljen.

Da res — človeka po njegovih dejanjih sodimo, tako bomo tudi sodili na-

Gospodarstvo.

Koliko stane tuj denar.

1 dolar stane 80 Din.; 1 angleški funt 3.48 Din.; 1 češka krona 2.35 Din.; 1 laška lira Din 3.48.; 1000 avstrijskih kron 1.14; 1 švicarski frank 15.54 do 15.56; 1 francoski frank 3.42 Din.

Organizacija poljedelstva.

Angleško poljedelstvo bo sledilo ameriškemu vzgledu: kmetje se bodo združili v prodajne zadrage, ki bodo edine prodajale njih pridelke. V Zedinjenih državah se je začelo pred dvema leti gibanje v tej smeri in je nepričakovano naglo napredovalo. Več ko 20 odstotkov poljedelcev je članov zadrug; v tekočem letu pa se bo število članov še izdatno pomnožilo. V takih zadrugah so organizirani producenti žita, sadja, tobaka, itd. — Farmer dobiva za svoje pridelke od zadrage že vnaprej določeno povprečno ceno. Na ta način se ustavlja žitne cene in izloča špekulacija. Banke dajejo organizacijam potrebna denarna sredstva na razpola-

go. Dobra uprava prodajnih zadrug mora skrbeti za to da se vrši prodaja strokovnjaško, brez nepotrebnih prekupčevalcev. Vsled izločenja prevelikih prekupčevalskih dobičkov more dobiti konzument žito ceneje, medtem ko dobiva producent zanj več, kakor pri starem sistemu. Angleški ministrski predsednik Macdonald se trudi, da bi se organiziralo angleško poljedelstvo po tem vzoru.

Jugoslovansko - ameriška paroplovna družba.

Londonška paroplovna družba Baurizza in Comp. je skupno z dalmatinsko paroplovno družbo Petrinović in Banac ustanovila »Jugoslovansko ameriško paroplovno družbo«, ki bo imela svoj sedež v Splitu in ki bo vzdrževala pomorski promet med Jugoslavijo in Ameriko. Družba namerava nakupiti v Ameriki in Angliji večje število trgovskih in potniških parnikov. Delniška glavica družbe znaša 200.000 funtov šterlingov.

Socijalna politika.

Zakon v varstvo najemnikov so podaljšali na Angleškem še za leta 1925 do 1928. Stanovanja se smejo po tem zakonu podražiti največ za 25 odstotkov. Pri nas je stanovanjsko vprašanje še bolj akutno kakor v deželah z dobro valuto in vendar se pri nas vrši ljut boj proti zakonu o varstvu stanovanjskih najemnikov. Društva hišnih posestnikov v Jugoslaviji iz vse države so na primer vložila protest na narodno skupščino proti temu zakonu, dasi ve vsak lajik, da je tak zakon pri nas potreben in bi smeli zahtevati kvečjemu nekaj izprememb, ki so v izrazito škodo tudi najemnikom, ne le hišnim lastnikom. Med prvimi zahtevami bi bila ta, da državni nameščenci nimajo prednosti, pač pa da mora država za svoje nameščence sama zidati stanovanja.

Holandska pomožna akcija za nemške otroke.

(I. G. B.)

Predsedvi socialno - demokratske stranke in nizozemske strokovne zveze ste sestavili v maju leta 1923 komisijo, ki ima nalogo, omogočiti otrokom organiziranih nemških delavcev bivanje pri nizozemskih delavskih rodbinah. Pri tem se je napravil pogoj, da sme ostati en otrok v oskrbi nizozemske delavske rodbine najdalje 3 mesece. Glasom poročila za leto 1923 posnemamo, da se je sprejelo v celoti 1423 nemških otrok v oskrbo pri nizozemskih sodrugih. V krogih delavskega gibanja se je nabralo okrog 5690 goldniarjev za obleko in obutev nemških otrok. V mesecu januarju je prišlo zopet 100 otrok. Dalnji transport od 300 do 400 otrok se pričakuje.

Razno.

Hiša s 35 nadstropji. V Newyorku se zida baje hiša, ki bo največja na svetu. Imela bo 35 nadstropij. Stavbni prostor bo znašal 250.000 kvadratnih čevljev. Stroški bodo znašali 18 do 20 milijonov dolarjev.

Svojo ženo prodal. Te dni se je zgodil v Skoplju tale slučaj: Uradnik sanitetnega upraviteljstva Vladimir Popović je svojo ženo, s katero je bil dve leti oženjen, prodal kavarnarju Božinoviću za 5000 Din. Policija je pravočasno zvedela za to kupčijo in jo je preprečila.

Trinajst milijonov avtomobilov. Dne 1. julija je bilo registriranih 13.048.128

Reklamacija.

Upravništvu »Socialista«

Ljubljana

Šelenburgova ul. 6, II. nadstr.

Poštne prosto.
Brez znamke.Vsedelavski zlet
v Ljubljani!

Tvrška

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majice, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Ustanovljeno leta 1852.

Teod. KORN

Ljubljana, Poljanska c. 8.

(preje Henrik Korn.)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodov. Naprava strelovodov. Kopalniške in klosetne naprave. — Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škatlje) za konzerve.